

1902
որի
կայրե-
րարու-
նն ու-
լատու-
-1

ՆՈՐ-ԴԱՐ

Տարեկան 1 ռ. վեց ամիսը՝ 6 ռուբլի, երեք ամիսը՝ 3 ռ. 50 կ.,
ամիսը՝ 1 ռ., հասում 5 կ.:
Բաժանորդ ևն գրում Թիֆլիսում միմիայն խմբագրությանը:

Խմբագրություն հասցեն՝ Тифлиси, Редакция „Норъ-Даръ“
կամ Tiflis, Rédaction „Nor-Dar“

Խմբագրությունը բաց է ամեն օր (բացի տոն օրերից) ժամը 9-ից
մինչև 2-ը: Յայտարարությունները ընդունում են ամեն լեզուներով:
Յայտարարությունները բաժան 2 կ., ընկալմանը համար կը կենսապահվի:

ՔՈՂԱՆԵՐԻ ՔՈՂԱՆԵՐԻ

Առաջնությունը.— Բարոյի և բա-
րոյի շինարարը: — Լուրեր:
Մեզ գրում են.— Մոսկվայից:
Կ. Պոլսի հայ թերթիկներից:
Առևտրականության և առևտրական-
արդյունաբերական ընկերությունները մե-
զանում:
Թիֆլիսի և Թիֆլիսի ներսերում.— Գան-
ձակից: Նամակ Գարսիստանից, Թիֆ-
լիսից:
Դատաստանական:
Բարոյի և բարոյի.— Մակեդոնիա:
Միտացել նահանգները հարա-ժամեցրել:
Հեռագրական լուրեր:
Բանասիրական.— Մարդկանց
փոխարեն:
Տեղեկատվություն:
Բայտարարություն թիֆլիսի ներսերում:

Թիֆլիս, 15 մարտի 1902 թ.
ԲԱՐՈՋ ԵՒ ԲԱՐՈՋԻՆՆԵՐ

Մեր ցանկերից մեկին էլ քարո-
զիչները պակասություն է, որով
և մեծ պատիվ իսկ շատ եկեղե-
ցիներում քարոզ չէ խոսում:
Ժողովուրդը քարոզչի, լավ բա-
րոյի պահանջ ունի. մամուլն
այդ մասին խոսում և թարգման
է հանդիսանում ժողովուրդի պա-
հանջի, բայց թե ժողովուրդը,
իբրև այս կամ այն եկեղեցու
ծխականներ, և թե հոգևոր իշ-

խանությունը ոչինչ, համարեա
թե ոչինչ չեն անում:
Ինչպես երևում է, Թիֆլիսյի
հայերն էլ քարոզիչների պակա-
սություն ունեն:
Աղանայի հայ համայնքը Կ.
Պոլսի ազգային վարչությունից
մի կարող քարոզիչ է խնդրում:
Ինչպես մեղադրում կան ուսուխ-
յի հայեր՝ որոնք հայերեն չգիտեն,
և Վրաստանի խորքերում ապրող
վրացի հայեր՝ որոնք իրենց
ազգային լեզուից ոչ մի բառ
չեն իմանում, չեն խոսում,—
այնպես էլ Թիֆլիսյան կան
գաղափարներ, քաղաքներ՝ ինչպես
Վիսարիա կամ Աղանա՝ որոն-
քների հայերը լրջաբար են, հա-
յերեն չեն խոսում:
Աղանայի առաջնորդական տե-
ղապահը կարող քարոզիչ է խն-
դրում ազգային վարչությունից, ո-
րովհետև այն տեղի հայ բողոքա-
կաններն ունեն «կիրթ և վարժ»
քարոզիչներ, որոնք սահուն լուր
քերելով մե իրենց կրօնային
հայեացքները շատ լավ կը բացա-
տրեն քարոզչին համառոտ
տեղացի ժողովուրդին:

Ասել է՝ լուրերը սահուն
լեզուով քարոզող քարոզչի պետք
ունի տեղին առևել լազգալիս
— հայ հասարակությունը:

Բարձրացնել, հարկանքները գլխից
չհանալ: Առատությունը սկսուցա-
կանությունը ծառայություն ինչպես ա-
ռաջ, միայն այս առաջ անային
ընկերակցել էր մի փոքրիկ շնիկ, ճիշտ
այնպիսին, ինչպիսին փոքր ինչ առաջ
տեսաք այստեղ: Այդ էլ ոչինչ, միայն
թե յետոյ էլ կատու չբերել — ուհ, կա-
տուներին չեմ սիրում: — Ես այդ շանն էլ
սիրեցի, մանապես որ նա յերախի գե-
ղեցիկ էր. կարմիր կաշուց կարած վրե-
նոց վզին շարունակ դուրս ու ներս էր
անում իր տիրուհու հետ: Մենք նրան
չէինք արգելում սենեակները մտնել, օ-
րովհետև բացի սիրունությունից նա մա-
քուր էլ էր. նա յիրախի որ «ուղտ» էր,
վարդ:

Թե որքան սէր էր տալիս Աննան
դեպի իւր շնիկը, չգիտեմք: Երբեմն
կատակով մենք շունն Աննայի երեխան
էինք համարում, տեսնելով թե ինչպես
նրանից անբաժան դուրս ու ներս էր ա-
նում: Իսկ ջերմ սէր առանձնապես չէինք
նկատում, առևել շատ Աննան փնթի-
թում էր թիֆիսյան նրան տեսնելիս ու
հայտնում, քան սիրում: Իսկ համար
նրանց յարաբերությունը պարզ եղաւ հե-
տեկալ գեղեցիկ:

Մէկ օր ճաշից յետոյ կամացով խո-
հանող մայր, ինչ որ որոնում էր: Կա-
մաց էր ուղում մտնել, օրովհետև կար
ծում էր, որ Աննան ընծած է և չէր կա-
սնել նրան արթնացնել: Կարծիքս ճշ-
տապես համար նախ պատահանից նայե-
ցի. Աննան պակաս էր շունը գրկում:
Մարդկանց կողմից շատ էր տեսել սէր
գեղի կենդանիները, մանապես դեպի
շունը, որ այնքան հաստատված էր ին-
քոյց տալիս իւր տէրերին, բայց այդպի-
սի սէր առաջին անգամն էր տեսնում:

Այդ տեղից ծագում է այն
խնդիրը, որ մեր եկեղեցին քա-
րոզիչներ չունենալով՝ կարելի
կայ լրջաբար լեզուների համար
«լուրերը սահուն լեզուով» քա-
րոզող քարոզիչներին:
Հայոց վանքերում, ինչպես օրի-
նակ Երուսաղեմում ու Արմաշում,
աշակերտները հայերեն լեզուով
են ուսումն ստանում, և լրջա-
բար լեզուներից եկած աշակերտ-
ներին իսկ հայերեն լեզուով են
դասերն աւանդում, այն ինչ ըն-
դարձականները Մարտինի ու Այն-
ժաբի «աստուածաբանական դե-
պարտություն» լուրերը լեզուով
են դասերն աւանդում լրջաբար
լեզուների համար հոգևոր պաշտո-
նականներ պատրաստելու նպատ-
կով, լեզուին, մայրենի լեզուին
նշանակություն չտալով, այլ
լեզուն ընդունելով իբրև միջոց
կրօնի ու ուսումն տարածելու հա-
մար. նշանակում է, որ հայոց վան-
քերն էլ պետք է լրջաբար քա-
րոզիչներ պատրաստեն:

Աստուածային մեր եկեղեցին
պետք է քարոզիչներ պատրաս-
տէ, որովհետև քարոզիչներ, կա-
րող քարոզիչներ մեծ կարելի կայ:
Ի հարկէ պետք է օտար պրոպա-
գանդային դէմ մաքառել, պետք է
լրջաբար պաշտպանել նշանակել

Երկու ձեռքերի մէջ շան գունդը բռնած,
Աննան ամուր համարյա չէր սեղմում
նրա սե, լարեմուն գնդիկին. երբեմն էլ
շան դէմքը իւր դէմքին սեղմելով գլուխը
երեսի ի վայր դնում էր բարձր և այդ-
պես երկար, երկար մնում, կրկին շուն
գալիս ու համբուրում:

2 կարողացայ համբուրել, ներս մտա:
Աննան վեր թռաւ, շունը մի կողմ ձգեց
ու կանգնեց առջև, երեսը սրբելով.
անշուշտ արատաւորներն էր սրբում. ես
հասկացայ, որ բարձր վրայ երեսն ի
վայր ընկած միջոցներին նա լալիս էր
երեւել: Բայց ինչո՞ւ. առևել շատ ես նրան
ուրախ տրամադրություն մէջ էի սպա-
սում գտնել, քանի որ անշուշտ համարյա-
նք էր գրգռում իւր սիրած կենդանուն:
Համբուրել և լաց... Այո, պատահում է, որ
շափազանց ուրախությունից էլ մարդիկ
լաց են լինում, բայց այդպես չէին ա-
նում Աննայի աչքերը, դէմքը: Հագեցած
չէի, այժմ էլ շատ բան չեմ հասկանում
այդ գիտությունից, ուստի հարցրի.

— Ինչ է պատահել, Աննա:

— Ե՛հ, տիկին, երբ յիշում եմ ան-
ցեալս, ուղում եմ գնալ ծովը ընկնել.
բայց թոյլ, անկարող եմ գգում ինձ
այդպիսի բան անելու, սկսում եմ լաց
լինել, երկար լաց լինել և, հատապէս,
տիկին, թիֆլիսում ու հանդուստում
եմ...:

Ես շատ հետաքրքրուցեայ այդ ան-
ցեալսի և ստիպեցի նրան պատմել:

— Ե՛հ, տիկին, ինչ պատմեմ, քանի որ
անցած է. բացի սիրտս տակն ու վրայ
անելուց ուրիշ ոչ մի օգուտ չունի: Այ-
նուամենայնիւ... Երկու տարուայ հարա-
կի, երեխանս կին, երբ գտնուեցին
ընկալ իմ և ամուսնուս մէջ, ես էի
յանցաւորը թէ նա, այդ ես չեմ ասել,

քարոզիչներ, որոնք լուրերը
գիտեն և հարկաւոր բացատրու-
թիւնը կարող են տալ ժողովուրդին
լուրերը: Բայց լավ մտածելու
բան է, թե նպատակաւորմամբ է,
որ մեր եկեղեցին իւր վանքերում
լրջաբար քարոզիչներ պատրաս-
տէ, որոնք կարող պիտի լինեն
քարոզելու աւետարանը եկեղե-
ցու բնակից «սահուն լուրերը»
լեզուով:

Եթէ ասելու լինենք, թե ժողո-
վուրդը լրջաբար է և լուրերը
է միայն հասկանում, միթէ «լուր-
քերը սահուն» լեզուով խոսող
քարոզիչներին լսելով լրջաբար
հայերը կը սկսեն հայեհուն խոսել
և հասկանալ:

Յամենայն դէպս կարեւոր և լուրջ,
ուղարկութեան արժանի խնդիր
է այս խնդիրը, թէպէտև ասում
է, որ երբ լուր մարդարէի մօտ
չի գնում, մարդարէն պէտք է դը-
նայ լուսն մօտ... Բայց մինչև
երբ...

Բարձրագոյն հրամանի հիման վրայ,
Թիֆլիսի նահանգապետի պաշտօնակա-
տարի արած կարգադրութեան համա-
ձայն, մարտի 12-ից սկսած Թիֆլիսի
թաղային օստիկանատներում ցուցակա-
գրում են ուստապատկութիւն ընդու-
նելու:

Չեմ էլ կարող ասել, քանի որ Աստուած
միայն կարող է իմանալ, միայն թէ այլ
ևս միասին ապրել չէինք կարող: Մենք
ստիպուած էինք բաժանուել: Երեխան,
Ստիպ... աս, իմ սիրելիս... շատ սի-
րուն էր, հայրը շարունակ իւր գրկում
էր պահում երբ տանն էր լինում, թէ
շատ քիչ էր լինում տանը: Այդպէս հայրը
պնդեց, որ ինքը կը վերցնէ երեխային
և... վերցրեց: Ի՛նչ կարող էի անել. օ-
րէնքը կարծեմ հօրն է տալիս երեխային,
չէ՞. տիկին: Հա, տանն ուրիշ ոչինչ չու-
նէինք, բացի այս շնիկ. երբ բաժանման
վերջին րոպէն հասաւ, ամուսինս բա-
կացած մատով ցոյց տուց շունը և գո-
ռաց երեխան. «Գտնուեց մի դուրս գնալ,
այդ քիչ, վերցրի, թէ նա նրան էլ արժանի
չես. թիֆլիս մի բանով քիչ կօգնէ»:
Այդպէս՝ մենք բաժանուեցանք. նա երե-
խային վերցրեց, իսկ ես... այս կենդա-
նին, մի շուն...

Նա կամացով հեծկտաց և գլուխը
բարձի վրայ: Նա լաց էր լինում, և ես
լսում էի նրա այս օտարերկրացի միջոց.
«Այ, իմ սիրելիս, երեւել իմանալի, կեն-
դանի եմ թէ...»:

— Եւ միթէ դու այդ շանը սիրում ես
բո երեխայի...:

— Ոչ, տիկին. ճիշտ է, ես սրան սի-
րում եմ, որովհետև առաջ էլ սիրում էի,
բայց այդ սէրը միջնորդական սէր է:
Այժմ ես սրան սիրում եմ լուր այն պատ-
ճառով, որ սա յիշողութիւններ է դա-
րձեցնում իմ մէջ. բայց այդ յիշողութիւն-
ները երկրորդն են — սիրելի և առևել,
միայնակ մի անբաժան միութիւն կա-
մած: Յիշում եմ երեխային, սիրում.
համբուրում եմ այդ շանը, որին ամու-
սինս որդուս փոխարեն վզին է փաթա-
թել և որքան էլ ցանկանալու լինիմ բա-

նել ցանկացող թրջահայ փախստական-
ները: Ոստիկանապետը պիտուաներին
բացատրել է, որ ցուցակագրութիւնը
կարող է շարունակուել մինչև հպատա-
կութեան երկուստեղ տալու համար նշանա-
կուած օրը, այսինքն մինչև առաջիկայ
ապրիլ ամսի 2-ը:

— «Вѣд. Слѣд. Град.» Թիֆլիսի մէջ
մի առ մի տպուած են այն անձերի
ազգանունները, որոնք մասնակցել են
Պետերբուրգում մարտի 3-ին տեղի ու-
նեցած անկարգութիւններին և Պետեր-
բուրգի քաղաքապետի հրամանով դա-
տապարտուած են երեք ամսուայ: Երե-
քաբելութեան, Այդ անձերից երկուսը
հայ են — Լեւոնիանց Սերգի (Պետեր-
բուրգի համալսարանի ուսանող) և
Մախմուտեանց Պօլոս (հանքային ին-
ստիտուտի ուսանող):

— Վերջին պատմով ստացուած Կ.
Պոլսի թերթերից իմանում ենք, որ Կի-
լիկոյ կաթողիկոսական նոր ընտրու-
թեան համար պատրիարքարանի կողմից
պատուիրակ է նշանակուած Սամսոնի
առաջնորդ տէր Յակոբ Աշոտ եպիսկոպո-
սը:

— Ս. Էլմիածին պիտի գան Ամասիոյ
առաջնորդ Արքեպիսկոպոս Ժ. Վարդապետ և
Վանայ տեղապահ Սահակ Ժ. Վարդապետ
Բագրևանդեան եպիսկոպոս Հեռադրուե-
լու համար:

— Լսում ենք, որ Թիֆլիսի գործա-
կատարների փոխադարձ օգնութեան
ընկերութեան վարչությունը, կամենա-
լով իւր անդամների համար զբաղաբա-
նել լրջաբար բանալ, մարտի 31-ին
արտակարգ ընդհանուր ժողով է նշանա-
կել այդ մասին ընկերութեան անդա-

ժանուել սրանից՝ չեմ կարող. յիշում եմ
ժանտաղմ ամուսնուս, ատելով սկսում
եմ ատել այդ կենդանուն, սկսում եմ յօ-
շտել, ծուռանալ դրան: Երկու զգացում-
ներն էլ հաւասար ազդեցություն ունին
վրաս, մէկը չի կարողանում միւսին յաղ-
թահարել. երանի ինքս կարողանայի
մէկն ու մէկը գերադասել, դուցէ տան-
ջանքս թիֆլիսում: Բայց չեմ կարողա-
նում: Պատահում է... Գիտե՞ք էլի, տի-
կին, դուք շատ լաւ գիտե՞ք, ծածկել
առևել շուն է... Պատահում է, երբ խոսեմ
եմ իմ վիշտը փառատելու համար, ծե-
ծում, տանջում եմ խնդր կենդանուն, ո-
րովհետև այդպիսի դէպքերում միայն
չար ամուսինս է ներկայանում երեա-
կայութեանս մէջ. այդպիսի դէպքերում
առհասարակ մի անկապ, բայց զօրեղ,
խոր գիտակցութեամբ պատկերանում է
ինձ բոլորը... բոլորը... Երեւել երեկո-
յան այդպիսի մի գիտակցութեամբ վե-
րադարձայ տուն. ես տանջում էի,
սաստիկ տանջում, բայց որովհետև վը-
տիս իսկական հեղինակին գտնել և տան-
ջել չեմ կարողանում, ուստի սրտիս
մաղձը թափեցի խնդր կենդանու գլխին,
որ մի առանձին յամբարանում աշխա-
տում է երեք շէնքերի վաշտառաւոր
կանները մի րոպէ անգամ մոռանալու:
Բայց դու տես, տիկին, որ յետոյ էլ շան
տանջանքն է ինձ տանջում, սիրտս
կրծում, և չեմ իմանում ինչպէս հան-
գատացնեմ ինձ: Երեւել տանջել եմ, իսկ
այսօր համբուրում եմ, անպարզեմ հա-
մբուրում, բայց և այնպէս մի ներքին ձայն
ինձ ասում է. «Եղանակ չես քաշում յան-
ցանքը»: Ե՛հ, տիկին, ձի կարող է մեծ
դրութիւնը մտնել, մեծ սիրտը հասկա-
նալ...

Ես ասելու ոչինչ չունէի, մնացել էի

*) Տես Հարաթի 47.

ներքին թաղամասերը խնդրելու և ընթերցանելու վրայ ծախսերը գումարի համար լրացուցիչ նախահաշիվը կատարելու համար ի դեպ, գանձատներ ենթարկում, որ թիֆլիսի թէ գործակատները և թէ առհասարակ առևտրական և արդիւնաբերական հիմնարկութիւններում ծախսողները խիստ անտարբերութեամբ են վերաբերում դէպի իրենց բարոյութեան համար ստեղծուած այդ կարեւոր գործը, թիֆլիսում ապրող, աշխատող ասոր հազար գործակատները մինչև այսօր անգամ են գրուել ընդամենը երկու հարիւր հոգու չափ։ Սա շատ անմիթարական երևոյթ է։

— Զամախու գաւառի մի քանի գիւղերում, «Կալապա»-ի ասելով, անցած տարւոյ դեկտեմբերին երևան էին եկել զաշտային մկներ, որոնք երկրաշարժի ժամանակ չքացել են և այլ ևս չեն երևում։

— Մոսկուայի գրական նկարչական կրօնական այսօրեան տեղի է ունեցել մի երեկոյթ Գոգոլի յիշատակին։ Փոյնտի Փոքր թատրոնի դերասանները Սելիանովա և Ֆեդոտովա վաճառում էին երեկոյթի չքող ապուած ծրագրերը, զարդարուած Գոգոլի ֆոտոտիպ պատկերով, Զամախու արկածախնդիր օգտին։ Վաճառութիւնը Մոսկուայի թերթերի ասելով, գոյացել է մի խոշոր գումար։

— Գործոյ առաջնորդը անդեկազբել է Գ. Գոլոյի պատրիարքաբանին, որ Կաթնում փետրուարի 9-ին երկրաշարժի երկու գործող ցնցումներ են զգացուել դարձեալ և մի կարգ խաբխուլ չէնքեր են փել ընդօրովին։ Չինները հալում են, և խաբխուլ չէնքերը, չորս ևս չեն լինելով, հետզհետէ փլում են։ Մի հայի տան պատը գիշեր ժամանակ յանկարծ փլելով, անեցիկները փակուած են մնում սենեակի մէջ։ Նրանց լացողածի վրայ հարեանները զարթնելով օգնութեան են հասնում և աղատում են նրանց սենեակի պատը ծակելով։ Յետագայ արդարաւորապէս մէջ տարածուած են համաճարակ հիւանդութիւններ։

— Մենք ստացանք Աստուածային հայ-

տատարական կանանց բարեգործական ընկերութեան անցեալ 1901 թուի գործունէութեան հաշիւը, սրից խմանում ենք, որ ընկերութիւնը յիշեալ թուին մուտք ունեցել է 2110 ռ. 14 կ., իսկ ծախս՝ 773 ռուբլի 99 կ. մնում է առ 1 մարտի 1902 թ. 1336 ռ. 15 կ. և Ընկերութիւնը շնորհակալութիւն է յայտնում այն ամենքին, որոնք այս կամ այն կերպ օժանդակել են իրեն յիշեալ տարեշրջանի ընթացքում։

— Խմբագրութիւնն ստացել է հետեւեալ նորագոյն հրատարակութիւնները. 1) «Փաբլիզ», թարգմ. խաչատուր քահ. Փանեանց, էջ 91, գինն է 15 կ., 2) է. Հերշարտ—«Յուդայի վերջին գիշերը», թարգմ. Նոյնը, էջ 26, գինն է 5 կ., 3) «Քարեպաշտները» (արևելեան զրոյց), զրեց խաչատուր քահ. Փանեանց, էջ 39, գինն է 10 կ. (այս երեք գրքոյն էլ արտատպուած են «Նոր Դար»-ից)։ 4) Յ. Մալխասեան «Հայ գեղջուկի արժեք», Բ. մասն (քաղմովի նկարներով), 5) էմիլեան ազգագրական ժողովածու հրատարակութեամբ Լազարեան ճեմարանի արևելեան լեզուաց, հատոր Ա. «Փշարը» Զիբակի ամբարները, հաւաքեց Ա. Մխիթարեանց, էջ 338, գինն է 1 ռ., 6) Նոյն ժողովածուի հատոր Բ., «Ժողովրդական վէպ և հէքէալ», հաւաքեց Ս. Հայկունի, էջ 447, գինն է 1 ռ. 50 կ., 7) «Уроки чистописания для детей» составилъ М. Кариш, գինն է 25 կ.։

ՄԵԶ ԳՐՈՒՄ ԵՆ

ՄՈՎՍԵՍ ԳԻՂԻՅԵ (Զամախուի գաւառ)։— Դեկտեմբերից սկսած մինչև փետրուարի կէսը մեզ մօտ եղանակը համարեալ կարգի էր, իսկ փետր. ամսին կիսից սկսեց խառնուել ու մարտի ըսկիւնից սկսեց փոփոխել բարձրացաւ, և ծաղկած ընթացքով ծառերը ցրտահար եղան։ Գաղակած կայ, որ արտերն էլ վնասի ենթարկուել, որովհետև գիշերները առանձնապէս է լինում։

— Համարեա մի ամիս է, ինչ մեղմում տարածուած է կարմրուկ կոչուած հիւանդութիւնը, որ անխայտօրէն զորեղ է ստանում մեր և շրջակայ բոլոր գիւղե-

րից։ Մեղմում բժշկչ կայ, որովհետև գիւղական համայնքին խորթ է թուում բժշկի գոյութիւնը։ Հիւանդութեան հետ կաշկանդել է մեզ և սովոր Զբարդ գիւղացին անել ու շուտօրէն դրութեան մէջ է ընկել, իսկ վաշխաւոր համար գործելու աղաւազապարկ բացուել։

Կ. ԳՈՂՍԻՆ ԶԱՅԹԵՐԻՅ

Կիլիկիայի կաթ. տեղապահ տ. Կիրակոս եպսկ. առաջակեր է պատրիարքաբանի, որ խաչատուր ասէր Սահակ սրբազան, իբրև երկրորդ ընտրելի և առաւելագոյն բուէ շահող, կաթողիկոս հաստատուի, նոր ձևակերպութեանց տեղի շտալու համար։ Վարչական արձանագրութեանց մէջ այս կերպ ընտրական գործողութիւն անդէպ և անսովոր նկատուելով, կարելի չէ եղած նկատողութեան անել այդ առաջարկը, այլ հարկ տեսնուել է փութացնել ընտրական գործողութիւնը։

— Վանայ ամբիկեան որբանոցին տնօրէն զոկտոր Բէյնոյլու, երկրից անձնական նամակ գրելով ու պատրիարք հօր, գիտել տուել է Վանայ հոգեւոր վիճակին կարևորութիւնը, թեմականներուն շտալուութիւնը, կըթական, եկեղեցական, վանական հաստատութիւններուն բազմութիւնը, և լատին ու կաթողիկ միաբանութեանց ջանքերն ու ձեռնարկները, և պէտք զգացուել է կարող եպիսկոպոս առաջնորդի մը, հմուտ, ուսեալ և գործունեայ, որ ընդարձակ թեմին հոգեւոր պէտքերն հոգայ հայ եկեղեցոյ պահանջներուն համաձայն։ Ս պատրիարքը փութացել է շնորհակալութիւն յայտնելու դոկտոր Բէյնոյլուին ցոյց տալով ձեռնարկութեան համար, որուն անկեղծութեանը մեր, մեր մասին, տարակոյտ չունենը, հայ որբերու և հայ հաստատութիւններու հետ վարուելու իր կերպին մէջ աղոր ապացոյցներն արդէն իսկ տեսած և ծանուցած ըլլալով։

— Բաղէշի որբանոցի հոգաբարձութիւնը, տեղեկանալով որ մօտ ատենէն պիտի փակուի որբանոցը, յայտնել է, թէ որբանոցը պատասխանատու մըլլալէ աւելի կըթարան մը եղած է, որ որբերը զո-

հացուցիչ կըթափուին կրտսանաւ, 8—10 տներ յառաջիկայ շրջանին իրենց ընթացքն աւարտելով պիտի յաջողին ուսուցչութեան ասպարէզը մտնել, ուստի հոգաբարձութիւնը խնդրել է պատրիարքաբանէն, որ որբանոցը մինչև այս տարւոյն վերջը շարունակուի։

— Անգլիական թերթ մըլլած անուանէ թէ երկու շաբաթ առաջ Լինի (Անգլիա) Քորնէշըն էքսթրէմը մնայուն ցուցահանդէսին մէջ, ձեռնարուեստի ճիւղին առաջին մըլլանալը, արժաթ չարգում մը, ստացել է հայուհի մը—Օր. Վարդուհի Կիրակոսեան, որոտը հանգուցեալ նմանալով դոկտոր Կիրակոսեանի։ Մըլլանալի արժանացող ցուցադրեալ առարկան էր միտաբար վրայ բանուած սքանչելի ասղանկաբար, որ արքայական քննիչներուն և նրբաճաշակ անգլուհիներուն հիացում պատճառեց։

ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒ ԱՌԵԻՏՐԱԿԱՆ ԱՐԻԻԻՆԱՐԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՄԵԶՆՈՒՄ

Առևտրականութեան մասին խօսել ենք «Նոր-Դար»-ի էջերում, մասնացոյց հըք արել մեր առևտրականների պակասուող կողմերը, առաջարկել ենք նրանց միացած ոյծերով, ընկերութիւններ կազմելով մեր երկրի առևտրականութիւնն ու արդիւնաբերութիւնները ծաղկեցնել, ընդունելով որ առևտրականութիւնն ու արդիւնաբերութիւնը ծաղկած երկրներում միայն պատհովում է լինում ժողովրդի տնտեսականը։

Մասնացոյց անելով եւրոպացիներին, մասնաւորապէս գերմանացիներին առևտրականութեան և արդիւնաբերութեան գործում արած հսկայական քայլերը, առաջարկել ենք մեր վաճառականներին իրենց շարունակ այցելող եւրոպացիներին օրինակ վերցնել, նրանց լաւ կողմերը ընդօրինակելով մեր երկրի առևտրականութեան գործին յարմարեցնել։

Սակայն ասուած է՝ «ասողին էլ լսող պէտք է լինի»։ Բարենպաստակ խորհուրդներ մեր առևտրականներին հասկացողու-

թիւնից ու ճաշակից շատ հետո են նրանք աւելի լաւ են համարում հնարարան սովորութիւններով վարելու իրենց գործերը և փոխանակ յառաջադիմելու յետ են գնում։ Դեռ գտնուում են ասողներ էլ. թէ հայերը կուլտուրական ազգ են, որ նրանք ծնուած են վաճառականներ լինելու համար, որ նրանք հմուտ վաճառականներ են և այլն։ Սակայն եթէ այդ մարդիկ առէին, որ հայերը կուլտուրայի մասին զաղապար անգամ չունեն, որ նրանք ոչ թէ հմուտ վաճառականներ են, այլ մանրամասն շարժիներ են, որ նրանք առևտրականութեան մասին ոչ մի հասկացողութիւն չունեն, այն ժամանակ աւելի ճիշտ խօսած կըլինէին «առևտրական» անունը կրող հայերի մասին։

Ասանքներ վերաբերում են մեր երկրի ընդհանուր առևտրականութեանը և առևտրականներին։

Ներկայումս մեր երկրի բոլոր քունջ ու պոնտիկներից գանգատներ են լսում առևտրականութեան տագնապի մասին, գանգատում են, որ էլ նախկին շահ ու օգուտները չկան, որ ամեն գործ փչացել, անօգուտ է դարձել։ Լսում են նորանոր անակոթութիւնների մասին, խօսում են այս ինչ տեղում այն ինչ վաճառականի զննչանոր տագնապից կրած պատանքի պատճառով իւր վճարները պարտքներու մասին, և այս բոլոր գնահատները թափում են լոկ «կերպիս» ի գլխին, առանց մտածելու, որ այդ «կերպիս» ասուած հրէշին ծնունդ տաողը հենց իրենք այդ շարքի առևտրականներն են։

Որ նախթարդիւնաբերական գործը տագնապի մէջ է, որ Բագուի ամբողջ առևտրականութիւնը ճգնաժամի մէջ է, այդ մենք չենք ուրանում։ Բագուի ամբողջ առևտրականութիւնը կախումն ունի նախթարդիւնաբերական գործից, եթէ յաջող է նախթարդիւնաբերական գործը՝ այդ գործի հետ կապուած ժողովրդի առևտրական ճիւղերն էլ ընդհանաբար յաջողութեան մէջ են և հակառակը, եթէ ինչից է առաջացել նախթարդիւնաբերական տագնապը, այդ մասին խօսելը

ապաւած այդ տարօրինակ քնաւորութեան առաջ։ Այնքան խոր ընթանում էր նա իւր գրութիւնը, որ ոչ մի միթթարական խօսք չէր կարող ազդել նրան։ Ստիպուած էի լուս հետանալ խոհանոցից։

Այժմ Աննան յաճախ թաղամասերին էր խնդրում անից հեռանալու, ամեն անգամ պատճառ բերելով ընկերուհիներին այցելել։ Այդ մի հանգամանքն ինձ շատ դարձանում էր, որովհետև նման բնաւորութիւնները շրջակայի մէջ բացի վրդովմունքից ոչ մի միթթարական չեն գտնում։ Թէ որտեղ էր նա թեթեւութիւն գտնում, ուրքեր էին նրա ընկերուհիները, չգիտէի։ Այսքանը միայն կար, որ ամեն անգամ նա վերադառնում էր քեզից տեղը, հակառակ իւր խոստման։ Այգլիսի գրութեան մէջ վերադառնալուց նա յաճախ գալիս ներողութիւն էր խնդրում, երբուր էր այլ ևս այդպէս չանել, պատճառաբանութիւններ էր բերում իւր արարածները արդարացիութեան համար, յաճախ վերադառնում էր ուղղակի «չուն դառած», փնթփնթում էր, դռներն իրար դարկում, նոյն իսկ հայհոյում։ Երբ յանդիմանում էինք, ուրիշ ճար չգտնելով սկսում էր ծեծել շանը, որի աղիթողով կաղկաւ ձինը վախեցնում էր երեխաներին, մանաւանդ փոքրիկ Ռուբենին։ Եւ այս բոլորի պատճառն էր, ինչպէս ասացի, «բնութիւն» և վիշտ փառատելու համար։

Մէկ անգամ, նման երեկոյթներից մէկի ժամանակ, երբ Աննան սկսեց շանը ծեծել և վերջինս գլուխը կորցրածի պէս դիմեց դէպի Սուրենը սուր կաղկաւ ձինը, երեխան ձեռքի փայտով խիցեց շան մէջքին, աս կծկուեց, գետնին կապ և կեղին վեր բարձրանալով դէպի խոհանոց վազեց մարթ դէպի տիւրահին, մերթ դէպի Սուրենը յետ յետ նայելով։

Աննայի աչքերը փայտակեցին։ — Ո՛հ անխիղճներ, — հեծկաւաց նա, — բաւական չէ իմ ծեծն ու առեւտրութիւնը, դուք էլ մի կողմից էք տանջում, եւ ծեծում եմ և ծեծելու եմ, որովհետև իմ չունն է, իսկ ուրիշներին թոյլ չեմ տալ, ոչ, թոյլ չեմ տալ մարդին անգամ դիպչել։

Եւ նա յառաջացաւ դէպի Սուրենը հրացայտ աչքերով, բայց սթափուելով և ինձ տեսնելով կէս ճանապարհին կանգ առաւ ու քայլերը դէպի խոհանոց ուղղեց։ Սրը մի յեղիցուկ օր էր։ Ամպ ու արև, օլայծաւ լոյս ու անհրկու ատուերներ։ Երբեմն ամպի մի մեծ կտոր, օրացւա լողալով երկրի երեսով, ծածկում էր արեգակը, որ նրա սուր ծաղերի միջից հաղիւ կարողանում էր գաղտնաբերել մի թեթև հայացք ձգել երկրի վրայ։ Մերթ ամպերը կարծես հալածական պարճած փախչում էին արեգակի երեսից և յաղթանակ տալիս նրան. լուսաւորում էր երկիրը վառ ճառագայթներով, մի ուրախ ջերմութիւն էր տիրում ամեն տեղ սակայն լոյսն էլ, ջերմութիւնն էլ երկրում են, որովհետև ահա հեռուց լողում է ամպի կտորը, թուրիս նա շուտով կը հասնի և կը միջնեցի տիրող լոյսը։

Օրուայ յանգրածակի յայտնուող ամպերից մէկի նման երևաց Աննան. ինձ թուաց, որ նսեմացաւ արեգակի լոյսը և ստուերով պատեց բակը. նա լուս էր, բայց վրդովմունք. անշուշտ խոհանոցում ծեծել էր շանը։ Վերջապէս նա շարժուեց, ձեռքերը ծալեց վրձքին և ցածը ձայնում։

— Ինչո՞ւ էք տանջում մեզ,— ասաց։ Մնացել էի երկու կրակի մէջ. ոչ չունն էր մեղաւոր, ոչ Սուրենը, ոչ նոյն իսկ Աննան։ Բայց և այնպէս եւ զգում

էի, որ այդ գրութիւնը երկար տեւել չի կարող. լաւ շնանակում էր ապագայի համար նոյնանման շատ գէպերի առիթ տալ։ Բացատրութիւն, խրատ աւելորդ բաներ են Աննայի նման կանանց համար, օրին, պէտք է ասած, կարճ ժամանակում կարողացայ հասկանալ։ Պէտք էր արձակել նրան, և եւ ստանալին յայտնեցի նրան վիշտ։

— Միկնայն է, մեզ նմանների համար երբէք հանգստութիւն և ապահովութիւն չկայ,— պատասխանեց նա յուզուած և յայտնեց իւր պատրաստակամութիւնը, ապա գնաց խոհանոց։

Այդպէս՝ ամեն բան անցաւ. եւ ուրախ էի, որ հեռութեամբ պրծայ այդ կնոջ ձեռքից. խոստովանում եմ, խղճում էի նրան, պարտաւոր էի դուրս բնձ խղճաւ, բայց միւս կողմից տեսնում էի, որ անկարող եմ հաշուել նրա բնաւորութեան հետ. թերեւ մը ուրիշը կարող էր հաշտուել։ Այսպէս մտածելով եւ կարծում էի, թէ բոլորովին ապատուել եմ, բայց սկսաւ ինձ։

Իրեկնադէմին Աննայի ընկերուհիներից մէկը նրան այցելութեան եկաւ։ Նա ուրախ դէմքով մի կնի էր, գեղեցիկ, բարձրահասակ, ինձ տեսնելով, բարեկեց, թեթև ժպտալով եւ նրան հաւանեցի։ Նայն ընդէն պայտիկեացաւ ինձ Աննայի դէմքը՝ տխուր, մաղձոտ. մինչև շան գունայն չէր այդ դէմքը. սեղ մօտ աւելի մոայնել էր սա։ Ահա հենց նա, Աննան։ Նա գնում էր փողոց, շինք ձեռքին։ Եւ հակացայ, որ նա ուզում է ընկերուհու հետ միասին «ցաւերը փառաւել»։ Օգտուելով հանգամանքից խոհանոց գնացի և նորեկին խնդրեցի մի աղախին ճարել ինձ համար։ Նա յայտնեց, որ՝ անգործ է, և եւ ընդունեցի նրան ու պատուիրեցի վաղն առաւօտուա-

նրին իրար դէմ ելիելու միջոցին։ Սոփիային շաղաղուցեալ այդ. Աննան ամուր բունց շանը և բարձրացրեց օդի մէջ։ Զան աղեկտուր կաղկանձներ մաղու սիւրտ էր կտրատում. երևում էր, որ նա այդպիսի բոպէներ շատ էր տեսել, բայց սա օրհասական էր լինելու։

— Սփիա, այդպէս ուրեմն,— ասաց և ամուր թափով կնեղանում խոհանոցի մի անկողնը շեռտեղ։

Կենդանին յուսահատ աղաղակով գալարում էր անկողնում։

— Բաւական է,— ասաց Աննան իրեն անկողնի վրայ ձգելով։ — Ամուսնուց տանջանք կրեցի, երեխայից տանջանք կրեցի, եթէ բոլոր մարդկանցից էլ կընեմ ինչ կրկին իմ օրը։ Այդ կնեղանու օրը. տի չափ էլ է թէ սիրտ գտնէի մարդկանց մէջ... Բայց ինչ մեղաւոր էր խեղճ կնեղանին... Հէնց իրենց մարդկանց... Ո՛հ, եւ ոչ...

Կենդանին անկողնում տնքում էր. այդ օրը նրա վերջին օրն էր...

Պարոններ, դարձաւ տիկին Տոնականաւ։ շրջապատողներին, դուք կըկարծէք, թէ Աննան խելագար էր։ Կըսեալուէք, եթէ այդպէս կտրէք։ Դրանք հասարակութեան մեղքերն են. ամեն որ իրենից դուրս ոչինչ չի տեսնում, և հետըզհետէ բաղմունում է հոգալիսի մեղքերի թիւը Լուսանիքը հեռացրել էր նրան իւր միջից և անպատիժ էր մնացել. հասարակութիւնն էլ չէր ուզում նրա վիշտը ճանաչել։ Հէնց եւ թերեւ յայտնուող զգացնիլ ասլ իւր ներկայութիւնը։ Բայց ասուած էր խեղճ կնեղանուն խելի նրա ձեռքից, որով աւելի էր գրգռում նրա կատաղութիւնը, ինչպէս պատահում է երկու սոսկալի հակառակորդ-

Ա. Դանաշնցան

երէցիոխը տպագրութեամբ հաշիւ

երէցիոխը տպագրութեամբ հաշիւ

ՅՋԽԽԽ... ԴԺԲԱՂԳ ԳԽՂԱՄԻՆՆԵՐԻ ԲԱՐՃ՝

բաժան հեծկառնները լցրին կառա
վարական տան բազմաթիվ փայտե
դռները արդար գտնվածներին ի պա
տասխան զինուորների մի խումբ փողոց
գոյու քչեց այդ խեղճներին:

ՄԻՆԵՐԱԿԱՆ ԶԵՆԻՏՆԵՐ

«Berlin Tag»-ին հեռագրում են Ուա
շինգտոնից. «Բեռլինի քաղաքացիները
Մինչեքալ նահանգներում այնպիսի լայն
ծառայ է ստացել, որ աստվածաբանական
կուսակցությունը վճար է իր ծախսերի
մէջ առաջին տեղը տալ զրան: Ընթերցա
մը սաստկացել է գլխավորապես այն
բանից յետոյ, երբ արտաքին գործերի
մինիստր Ռոբերտ Ռոյսը զայն համարեց
նախնային հարցապնդմանը, թէ ինչն է կա
ռավարութիւնը մեծել էր իւր պատմութի
ւնը ուղարկել ընթերցող բանակը հի
ւանդների և կարօտեալների օգտին հա
մարում փողերը յանձնելու համար:
Եթէ բարեօրոյր չէ՞ն առաջ միւրյն, թէ
ընթերցող օգտին հաւաքում 60 հազար
դոլարն այնքան շէշին գումար է, որ
շարժէ զբա համար պատմութիւն ուղար
կել և աւելի լաւ կը լինի այդ գումարը
յանձնել ըստ պատկանելոյն հիւպատո
սարանի (?) միջոցով: Գնդերեսում երկու
պատգամաւոր չէ՞ն վարձուքն անուա
նեցին վախկոտ. նրանք առաջին, թէ
արտաքին գործերի մինիստրի այդ
վարձուքը չոյց է ապրիս ընդ նմին, որ
Ֆրիլիպսիան կղզիները ծանրապէս ճնշ
ւում են Մինչեքալ նահանգների խիղճը:
Քննարկ է և՛ յայտարարում, որ արեց
կողմերեսում նիւ-Եօրկի նախկին նահան
գապետ Միլ: Ֆիլք, որին աստվածաբանա
կան կուսակցութիւնը իւր թեկնածուն է
համարում հասարակագիտութեան նա
խագահի պաշտօնի համար, ասաց, թէ
հիւսիսային Մանրիկայի ժողովուրդը
պարտաւոր է օգնութեան ձեռք կարկա
ւել ընթերցողն, ամենին հաշտի շառ
նելով պաշտօնական շրջանների հայացք
ները և ոչ էլ բերտանական կառավա
րութեան տրամադրութիւնը»:

ՀԱՐԱՒՈՅԻՆ ԱՓՐԻԿԱ

Պրետորիայից «Times»-ին հաղորդում
են, թէ Բոթան, որ սեպտեմբերին կա
րողացել էր իւր ձեռքի մտկ հաւաքել
մօտ 2000 մարդ նախալի սահմաննե
րում, այժմ տեղ միմիայն 600 մարդ:
Բոթան, ըստ երևոյթի, տրամադրւ է
կուրի բռնակու ճակատ առ ճակատ և
այժմ նահանջ է տալիս Ֆրիլիպսի գեպ
արները գնեցրալ Քրիստ համըլտոնի դօր
բերից խուսափելով: Դեհան այժմ գտ
նում է Օրանժի հասարակագիտութեան
հիւսիսարևմտեան կողմը: Ըստ երևոյ
թի, նա ուղւմ է միանալ Դեկաբէրի
հետ, թէ՛ այդ բանը հնարաւոր լինի:
Դեհան և նախագահ Ըստայն անցել են
բլուհատները գրծը չէլլըրոնի և Փրանկ
ֆուրտի միջև և այժմ գտնում են եր
կաթուղու գլխաւոր գծի արևմտեան
կողմը:

ՀԵՄԻՆԵՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԻՐ

Կիտնները հաղորդում է Պրետորիա
յից. «Մի քանի գործակողմ մարտի
20-ին շարժում գործեցին Դեկաբէրի
դէմ: Խիցին երեք թիգանթ, գերի
բռնեցին 135 հոգի և քչեցին բազմա
թիւ սայլեր ու տաւար»:
— Գաղտնագից հեռագրում են մարտի
12-ից, որ Ռոզմը վախճանուել է:
— Մարտի 11-ին Պրետորիայի հոլ
լանդական եկեղեցիներում յայտարա
րուեց, որ, բռնէր պատմութիւնների առա
ջարկութեամբ, հետեւալ կիրակի մաղ
թաւը կը կատարուի խաղաղութիւնը
վերականգնելու համար:
— Փրանսական պատգամաւորների ժո
ղովում Գոշեն, խօսելով ծայրագոյն Ա.
լենինի վերաբերմամբ կնքուած Փրանս
ուսական համաձայնութեան մասին,
հարցնում է, թէ Փրանսիան ինչ չափով

է մասնակցում այդ համաձայնութեանը:
Դեկաբէրի պատասխանում է, որ Փրան
սական քաղաքականութիւնը 2-ին ասու
նում չի փոխուել: «Մենք պէտք է
գործենք, որ 2-ին աստանի ամբող
ջութիւնը շխախտուի և նրա գար
պացումն արգելենք: Հանդիպելի,
որովհետև հակառակ դէպքում վտանգի
կենթարկուեն մեր սեպական շահերը:
Ծայրագոյն Արեւելքում չկան հակադա
կան ոյժեր այլ կայ ոյժերի համաձայ
նութիւն, որն ուղղում է մի նպատակի
— status quo-ն և ընդհանուր խաղաղու
թիւնը պահպանելու: Չէ՞նք այս գաղա
փարն է, որ կազմում է Փրանս ուսա
կան յայտարարութեան հիմքը և այլ
մասին Փրանսիան ու Ռուսիան յայտնել
են Պեկինի դաշնագիրն ստորագրող պե
տութիւններին»:

— Պեկինից հեռագրում են, որ Խանան
գաւառի հարաւային մասում ապստամ
բութիւն է ծագել: 14 քրիստոնեայ րս
պանուած են: Նահանգապետ յայտա
րարում է, որ ապստամբութեան պատ
ճառը պատերազմական տուգանքի ծախ
սերը ծածկելու համար տուրք առ
նուեն է:

Խմբագիր հրատարակիչ՝
ՍՊԵՏԵՐՍԿԻ ՍՊԵՏԵՐԵՆՆԱՅ

Տ Ե Ղ Ե Կ Ա Տ Ո Ւ

Ի սրտէ շնորհակալութիւն այն բոլոր
յարգելի անձանց, որոնք նամակներով,
հեռագրով և անձամբ ներկայ գտնուելով
հանգուցեալ որդու թաղմանը յայտնե
ցին իրենց անկեղծ պաակցութիւնը:
Վախճան թումանեանց
հաղորդ, 9 մարտի

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հոյս տեսաւ
ԻՐԻՅ ՎԵՍԵԼՈՎՍԿԻՒ
«АРМЯНСКИЙ ПОЭТ»
Смѣать Шахъ-Азизъ»
(Բնադրական էտիդ)
Իրեն է 1 ր
Իրերդին կամ ին՝ Սմիտ Ըս. Վելիկի
յուստալի պատկերը, «Լեհերի Վշտի» մի
շարք կտորների և այլ ստանաւորների
ստեղծելով թարգմանութիւնը
Ցանկացող՝ երբ դիմեն հիլինակին հե
տեւել հասցէ՝ Վ. Լեոնտիւսկի
пер., № 11, кв. 17, Юрию (Георгию)
Александровичу Веселовскому. (0) 5—5

№ 4711
Capto!
„КАПТОЛЪ“
ЛУЧШАЯ ВОДА ДЛЯ
ВОЛОСЪ,
ДЛЯ ОЧИЩЕНИЯ, ОСВѢЖЕНИЯ,
УКРѢПЛЕНИЯ ГОЛОВНОЙ КОЖИ,
ОЖИВЛЕНИЯ НЕРВОВЪ.
ОСОБЕННО ПРОТИВЪ ГОЛОВНОЙ
ПЕРХОТИ И СОСРЯЖЕННОЙ СЫЕМО
ЧЕСОТЫИ ВЫПАДЕНИЯ ВОЛОСЪ.
ПРИГОТОВЛЕНА ПО УКАЗЪ
Д-ра Л. ЗИХТОФФЪ и Л. БЕРГЕЛЬДТЪ
НЕ СОСТАВЛЯЕТЪ
„КАПТОЛЪ“ СЕКРЕТНАГО СРЕДСТВА.
ЕДИНСТВЕННЫЙ ФАБРИКАНТЪ
ФЕРДИНАНДЪ БЕРГЕЛЬДТЪ.
ПОСТАВЩИКЪ ВОДА СТО ИМПЕРАТОРСКАГО
ВЕЛИЧЕСТВА.

поступила въ продажу
НОВАЯ КНИГА
Х А Р Ъ - Д О С Ъ
АННА САРОЯНЪ
(съ армянскаго)
Цѣна 25 коп.
Продается во всѣхъ книжныхъ ма
газиннахъ Тифлиса и Петербурга.
(0) 6—6

Լ Ո Յ Ո Տ Ե Ս Ե Ն
և վաճառում են կեդրոնական գրավա
ճառանցում և Ղուրա աշխատասիրողի
մ օ տ

ԽԱՅԱՏՈՒՐ ԲԱՆՔ ՓԵՆԵԱՆՅԻ
Հիստիալ աշխատութիւնները.
«Բարեպաշտները» 10 կ.
«Յուդայի վեշին գիշերը» թարգ. . . 5 կ.
«Փարիզում» թարգ. 15 կ.
«Մարդկային կեանքի վերածախ
կան նպատակը» թարգ. . . 15 կ.
(0) 6 6

ШАМПАНСКОЕ
КРИСТАЛЪ
СЕКТО-ДЕМИ-СЕКТО
ТЕОФИЛЬ РЕДЕРЕРЪ
РЕЙМСЪ
ФИРМА СУЩЕ С 1864 г.

! ԶԵՆԻՏՆԵՐ ԿԵԼՈՒՄՆԵՐՈՅ !
ԱՌՈՂԱՊԻՆԱԿԱՆ
ՈՍԿԵՐՈՐԱԿԻ ԺՈՐՈՐԻՆԻ
Օ Ճ Ա Ռ
ԴԵԼԵԳԱՐԻՐ
Գ. Փ. ԻՐԻՆԵՆՍԻ
Ոչնչացնում է մոտերը, արեւից աչքում
ըը, գիւլն թոծեր լուծները, բշտկնե
րը և ազդում է անկողի քրտնելու գեմ
տաշարում է որպէս արդուպարի ա
նուշաւոտ բարձր որակութեան օճաւ:
Մի կտորի գինը 50 կ. 1/2 կտորին 30 կ.
վաճառում է բոլոր անկախութիւններ
ըւմ և գեղատաշին խանութներում:
Գլխաւոր պահեստը բոլոր Ռուսիայի հա
մար Գ. Փ. Իրինենսի, Մոսկուայում
(M.) № 192764 24—24

ԹԻՖԼԻՍԻ ԲԱՆԿԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ
յայտարարում է ի գիտութիւն պ. պ. ընտրողների, որ մինչև 1902
թ. ապրիլի 10-ն երկարաձգուած է այն ժամանակամիջոցը, որի
ընթացքում պիտի ներկայացնեն հարկաւոր զոկուկները կայքե
րին իրենց անուան գրելու համար, նմանապէս և յայտարարու
թիւններ այն մասին, թէ ընտրողական ուր քաղաքամասում են ու
ղում իրենք մասնակցել Թիֆլիսի քաղաքային խորհրդի իրաւասու
(892) ների առաջիկայ ընտրութիւններին: 3—1

**ԹԻՖԼԻՍԻ ԱՌԵՏՐԱԿԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐԻՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒ
ԹԵԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ** սրանով հրաւիրում է պ. պ. փայտէրերին
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺԱՂՈՎԻ,
որը լինելու է կիրակի, մարտի 17-ին, առաւօտեան ժամը 10-ին
վարչութեան շէնքի մէջ (Երևանեան հրապարակ, տուն Խարազեանի).
ՎՐԱԳՄՈՒՆՔԻ ԱՌԱՐԿԱՆ.
Փայտէրերի յայտարարութիւնն այն մասին, որ բացայայտուի
վարչութեան նշանակած 5% վճարի անհրաժեշտութիւնը:
Ծանօթութիւն. — Ի դէպ, եթէ այն ընդհանուր ժողովը չկայտայ սահմանուած
թուով ձայներ ներկայ չլինելու պատ առով, ապա երկրորդ անգամ ընդհանուր
ժողով է նշանակում չորեքշաբթի, մարտի 20-ին, երեկոյեան ժամը 7-ին: Ընդ
սմին վարչութիւնը յայտարարում է, որ 5% վճարը ընդունուած է նրա նշանակած
ժամանակամիջոցով: Հաստատման դէպքը պետք է ներկայացնուի վարչութեանը
ոչ ուշ քան ժողովից երեք օր առաջ:
(888) 3—2

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
Թիֆլիսում կեդրոնական գրավաճառանցում վաճառում են
ԳԱՐԵԳԻՆ ԼԵՒՈՆԵԱՆԻ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՑ
«ՀԱՅ ԲԵՐԴԵՐ» (կենտարարութիւններ և երգեր) . — 30 կ.
«ՀԱՅՈՑ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ ՍԵՄՈՒՐԸ» պատմակ. տեսու
թիւն օգտից մինչև մար օրերը: Միւսայն ծ է
Սահակ Սեւորդեան արցանակին (սակաւթիւն). 3 ր. —
Խաչ-Դոյն «Աննա Սարոյան» (съ армянскаго) — 25 կ.
(0.) 5—5
XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

А Л Ь Б О М Ъ
! Въ пользу шемахинцевъ !
РЕДАКЦІЯ ЖУРНАЛА
„КАВКАЗЪ ИСРЕДНЯЯ АЗІЯ“
издастъ фототипный альбомъ снимковъ разрушенной 31-го января Шемахи
съ подробнымъ описаніемъ землетрясенія и его послѣдствій.
Альбомъ выйдетъ въ свѣтъ въ концѣ іюня мѣсяца 1902 года и будетъ
немедленно разосланъ исключительно подписчикамъ, такъ какъ это дорогое
изданіе печатается только для подписавшихся.
50 фотографій сняты на другой день землетрясенія и въ послѣдующіе
дни по 10-е февраля специально командированнымъ фотографомъ журнала
«Кавказъ и Средняя Азия».
Изданіе будетъ отпечатано на бristolскомъ картонѣ и заключено въ
панку.
Цѣна альбома съ пересылкою 4 рубля,
изъ которыхъ 25% поступаютъ въ пользу обездоленныхъ шемахинцевъ
Опредѣленная часть денегъ для шемахинцевъ, по получении редакціей
подписной суммы, немедленно передается въ кассу Бакинскаго губернскаго
комитета для отправки по назначенію, остальные расходуются на изданіе.
(Ф.) 2—2 Адресъ. Баку, контора журнала «Кавказъ и Средняя Азия».

Правленіе кавказскаго общества исправительныхъ земле
дѣльческо-ремесленныхъ колоній и приютовъ, согласно § 16 уста
ва общества, покорнѣе проситъ г. г. членовъ общества по
жаловать въ обыкновенное общее собраніе, имѣющее быть въ
помѣщеніи Тифлисской судебной палаты, въ понедѣльникъ 25-го
марта сего 1902 г. въ 12 часовъ дня.
Предметы занятій.
1. Отчетъ о дѣятельности правленія за 1901 г.
2. Денежный отчетъ общества за 1901 г.
3. Отчетъ по исправительной колоніи за 1901 г.
4. Приходо-расходная смета на 1902 г.
5. Докладъ ревизіонной коммисіи по отчету за 1901 г. и по
сметѣ на 1902 г.
6. Вопросъ объ избраніи новыхъ членовъ правленія взаменъ
выбывшихъ на основаніи § 22 устава общества.
7. Вопросъ о принятіи Ф. А. Выкова въ число почетныхъ
членовъ общества.
8. Вопросъ объ измѣненіи § 1 устава кавказской исправи
тельной земледѣльческо-ремесленной колоніи.
Примѣчаніе: общее собраніе считается состоявшимся при
участіи въ немъ не менѣе 20 членовъ (§ 17 устава общества)
(И.) 3—2

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆ ՄԱՏԻՎՈՅԻ
(INJECTION AUTOMATICO)
Գրիմ և ընկ. գեղագործները թոյլ է տրուած Ռուսիայում,
Հոկտեմբեր մէջ շահագործուած են պերուսիանեան Մատի
կո բոյսի յատկութիւնները, մի բոյս, որ զարմանալի կերպով
բժշկում է հոնդրէից (սերմնաթափութիւն) և մի քանի
տարուայ ընթացքում համաշխարհային հաշակ է ստացել:
Կարճ ժամանակում բոլորում է ամենագործի սերմնաթա
փութիւնները:
Գարիկ, 8 Rue Vivienne և գլխաւոր գեղատներում:
(M) 200345 43—27